

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

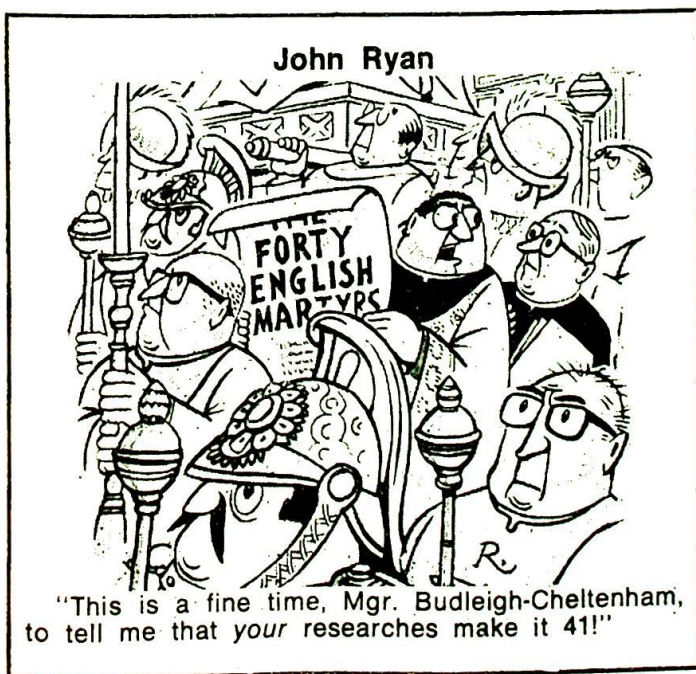
N R. 21.

82. ÅRGANG
14. NOVEMBER

1970

«VI HAR KRAV PÅ STØTTE,» SIER SØSTER FRA AFRIKA

(SIDE 330)

(NYHETENE, SIDE 336)

BERRIGAN- BRØDRENE

(SIDE 333)

TV's AVMAKT

(SIDE 334)

KLOVN I TRIKKESTREIK

BESØK AV EN ORDENS

Midt oppe i arbeidet med dette nummer av bladet (Nyereres tale, Berrigan-brødrenes arrestasjon, TVs avmakt, øst/vest i Tyskland og andre ting), fikk jeg besøk av en kvinnelig misjonær fra Uganda som dels direkte, dels indirekte forklarte meg at det ikke er nødvendig å komme med unnskyldninger for stoffvalget. Jeg mener: Etter å ha snakket med henne har jeg ikke så dårlig samvittighet fordi nummeret mangler stoff fra våre egne menigheter. Hadde ST. OLAV vært organ for en yrkesgruppe hadde vel min innstilling temmelig raskt ført meg over i annen virksomhet. Men denne kvinnen er Regional Superior for misjonsordenen *Fransiskus-søstrene i Afrika* i Uganda, heter søster Anselm, er skotsk, har arbeidet der nede i 17 år og har ansvar og ledelse for 104 andre søstre på 15 små misjonsposter. Hun har dessuten mer kontakt med vårt lille sneland enn man kanskje skulle tro:

Takket være norsk innsats, gjennom Utviklingshjelpen, det norske samfunns vilje til å hjelpe et u-land som Uganda og norske katolikkens oppslutning om og bidrag til de siste års Caritas-aksjoner i fastetiden, har søster Anselm i dag blant annet en førsteklasses, moderne sykesøsterskole til disposisjon hvor man kan utdanne og trene unge afrikanske kvinner til arbeidet som kvaliserte sykepleiere i afrikanske landsbyer og byer.

— Jeg synes det er fantastisk at et lite land som Norge påtar seg og gjennomfører slike oppgaver, sier hun. Under en Europa-reise, kom hun ens ærend til Oslo for å takke for det.

I neste øyeblikk heller hun kanskje litt kaldt vann på dem som har nikked tilfredse og prektige til disse ord og igrunnen hadde håpet at de dermed for en lang stund

Brev til venner

Redaksjonens postkasse i Akersveien inneholder nesten hver uke brev, kort og hilsener fra fjerne og nære venner. Siste måned har vi således hatt brev fra en sjømann i Santiago, en ingeniør i Dar es Salaam, en kvinnelig journalist i København, noen venner i trauste Numedalen og

fra trossfeller i Bergen. Takk til alle, for både hyggelige og kritiske ord om bladet — og for innsendt stoff.

I det hele tatt:

Jeg er lite flink til å skrive tilbake, det blir gjerne med tanken om at det burde gjøres. Men tro meg: vi setter veldig pris på slik kontakt — og håper på å høre mere fra dere i månedene som kommer. I brevet fra Afrika står det noe om at vedkommende håper at ikke redaksjonen «går trett». Vel, ikke i den forstand det menes. Men det går antagelig an å skrive seg ihjel. Derfor er manuskripter velkomne. Vi bruker ikke alt, det er så. Men at av og til en konvolutt, fra et eller annet sted i Norden eller fra det virkelige fjerne berger oss — det er jeg temmelig sikker på.

Kjære alle sammen, misforstå ikke dette at jeg sjelden svarer direkte. Jeg er glad og takknemlig for at dere leser og følger med i bladet — og vi går ikke trett før brevene fra dere stopper å komme.

RED.

STØTT
ST. OLAV:

GI ETT
GAVE-
ABONNEMENT!

SØSTER

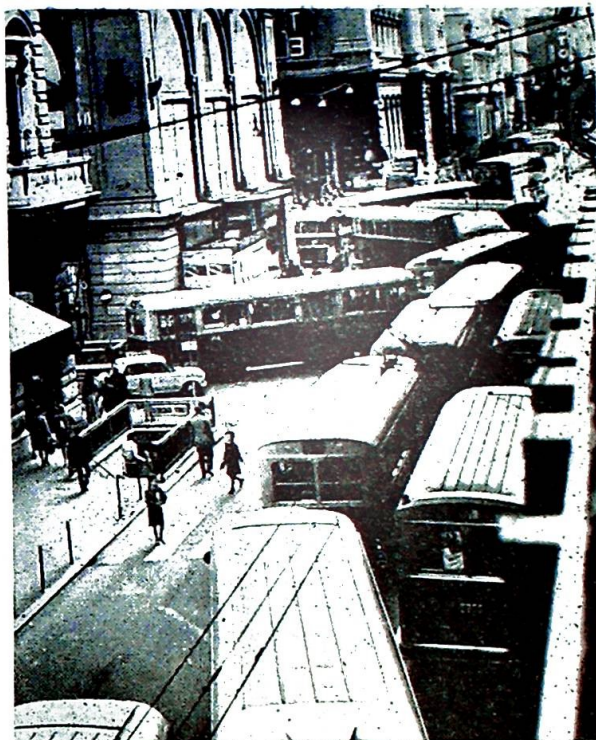
fremover skulle være ferdig med den krevende, larmende og uforståelige omverden:

— Vi har *krav* på støtte fra våre trosfeller i de velstående nasjoner, sier hun. — Jeg vet at slike uttalelser kan misforståes, men jeg tar sjansen. Vi er meget takknevlige. Men vi er ikke en gruppe mystiske misjonærer som driver for oss selv inn i bushen — vi er en del av den katolske verdenskirke. Som dere her oppe. Vi forsøker bare å utføre oppdrag fra hele Kirken, i ting som alle katolikker på grunn av sin tro er engasjert i.

Dette var ikke bare en god nok forsvarstale for vårt stoffvalg denne gangen — det var også noe mer:

Kanskje vi bare kan klare oss som en ørliten katolsk minoritet i årene fremover hvis vi trer i nærmere og nærmere kontakt med verden rundt oss. Blant annet med trosfeller på det afrikanske kontinent, i Statene osv. Det er ikke meningen at alle dermed må være enig i for eksempel Berrigan-brødrenes holdning til Vietnam-krigen. For å nevne en ting. Men det som foregår i Kirken verden over *angår* oss — og bestemmer vår egen fremtid som katolikker. I den grad vi tar del i alle disse problemer, opphever vi, etter min ringe mening, våre egne menigheters isolasjon og farlige søndags-kristendom.

Å. R.

Myndighetene i Roma har forsøkt å løse trafikkproblemene i Via del Corso: det er forbudt å bruke privatbiler i gaten. Første dagen den nye bestemmelsen gjaldt, tok en pressefotograf dette bildet — busskaos.

Salme

*How many times must my people exist, before they know they are one?
How many times must their blood be shed, before they know that
it's mine?
How many times must you break my bread, before you give me
to eat?
The answer my friend is living in all men, the answer is living
in all men.*

*How many times must the sick look up and find that there's on-one
to care?
How many times must I stumble and fall, before you offer your hand?
How many times must I reach through these bars, before you give
me the key?
The answer my friend is living in all men, the answer is living
in all men.*

*How many times must a curtain be drawn, before you know I'm behind?
How many times must I wander alone, before you call me your
friend?
Where you are gathered in my name, there I am in your midst,
The answer my friend is living in all men, the answer is living
in all men.*

(Innsendt av en leser i Syd-London.)

24. NOVEMBER

Tirsdag den 24. i denne måneden feirer Kirken festen for Johannes av Korset, kirkelærer, mystiker og dikter.

President Nyerere i Tanzania er en av det moderne Afrikas betydelige statsmenn. Samtidig er han katolikk og i høyeste grad interessert i og engasjert i Kirkens rolle i dagens verden. Under et besøk nylig i New York holdt Nyerere en tale til medlemmer av en misjonsorden og berørte alvorlig begge disse tingene: de nye nasjoners fremtid og den katolske verdenskirkes ansvar for utviklingen. (Talen er gjengitt i den engelsk-sproglige avisen Sunday News som kommer ut i Dar es Salaam.)

— Kirken vil bli irelevant for menneskene og den kristne religion vil bli redusert til former for overtro som de fryktsomme må ta til takke med, hvis ikke Kirken aktivt tar del i opprøret mot de sosiale strukturer og de økonomiske organisasjonene som dømmer mennesker til fattigdom, ydmykelser og nedverdigelser, sa Nyerere. (ST. OLAV har fått sendende et klipp av avisen datert 18. oktober.)

— De sosiale og økonomiske systemer vi har i dag holder ved like og støtter, ja, øker splittelsen i dagens verden, fremholdt han. — De rike blir enda rikere og mektigere, mens de fattige blir fattigere og mindre og mindre istand til å kontrollere sin egen fremtid.

— Alt dette er en realitet til tross for alt snakk om likhet mellom mennesker, om kamp mot fattigdommen og om utvikling.

President Nyerere begynte med å si at fattigdommen ikke er den moderne verdens hovedproblem — vår verden har kunnskaper og ressurser til å overvinne disse vanskelighetene. Det egentlige problem — det som skaper elendighet, krig og hat — er delingen av menneskeheten i rike og fattige.

— Både nasjonalt og internasjonalt blir denne delingen i en rik minoritet og en stor fattig majoritet raskt uutholdelig for de mange — som rett er.

— Verdens fattige nasjoner og folk gjør allerede opprør mot disse forhold. Hvis det ikke lykkes dem å få til forandringer som medfører større rettferdighet, vil dette opprør ende i en eksplosjon, sa han.

Han hevdet at Kirken må godta og forstå at folkenes utvikling betyr opprør. Hvis ikke Kirken, dens medlemmer og organisasjoner viser Guds

kjærlighet til menneskene ved å engasjere seg i og ta ledelsen av de konstruktive protester mot de nåværende forhold, vil Kirken bli identifisert med urettferdighet og forfølgelser. Hvis det hendte ville den smuldre opp — og den ville menneskelig sett fortjene det fordi den ikke lenger tjente noen sak som det moderne menneske kunne fatte, mente Nyerere.

— Jeg nekter å forestille meg en Gud som er fattig, uvitende, overtroisk, fryktsom, hundset og ynkelig — men det er situasjonen for majoriteten av dem som Han skapte i sitt eget bilde.

Nyerere pekte på at det vil ta en mann i Tanzania 40 år å tjene det som en amerikaner tjener på ett år — og Tanzania er ikke den fattigste nasjon på jorden. Gjennomsnittsinntekten pr.

President Nyerere under en valgreise i Tanzania.

TALE

hede i USA ligger på 3 200 dollar i året, i Tanzania er det tilsvarende tall 80 dollar. Man regner samtidig med at de rike nasjoner øker denne inntekt med omkring 60 dollars i året, mens den tilsvarende stigning i de underutviklede land ligger under to dollars i året. Man regner samtidig med, sa Nyerere, at opp til 500 millioner mennesker i dag lider av sult eller underernæring.

I sin tale kom president Nyerere dessuten inn på Kirkens forhold til bl. a. Portugal og sa:

— Kirken har i århundrer i de portugisiske kolonier i Afrika akseptert, uten protest, utbytning, fremmedvelde og tvangsarbeide. Selv i dag vil ikke Kirken tale åpent om kolonialisme og undertrykkelse i Mozambique, Angola og Guinea Bissau. Det er sant at paven i de siste måneder har tatt imot i audienser tre av disse områdenes nasjonalistledere, men det er bare en begynnelse. Hvis det ikke følges opp av åpen tale og handling, vil Kirken fortsatt bli identifisert med det portugisiske tyranni.

Nyerere fremholdt at de fattige og tilbakeleggende nasjoner i dag protesterer mot de forhold de lever under:

— Men de har fått styrke og er blitt mer effektive fordi land som de skandinaviske og Kanada har begynt å se den usikkerhet og urettferdighet som deres velstand bygger på og er i ferd med å ta en førende stilling blant dem som vil ha en forandring.

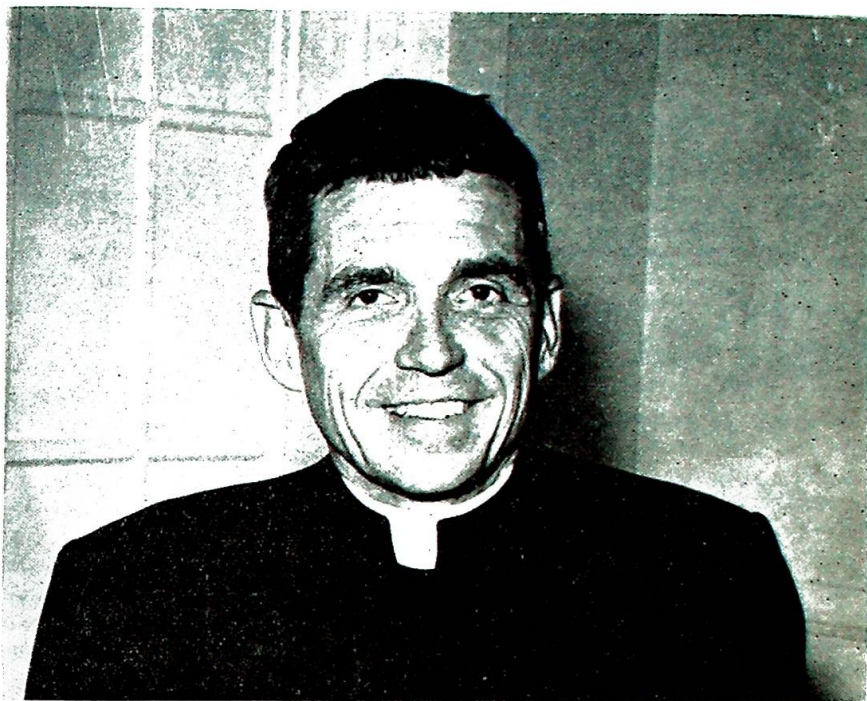
Nyerere la til:

— Det jeg sier er at Kirken skulle hjelpe disse nasjonene.

Presidenten klaget over at Kirkens representanter og Kirkens organisasjoner ofte opptrer som om menneskenes utvikling er en indre og «personlig» sak, atskilt fra det samfunn og den økonomi som mennesket lever i og tjener til sitt daglige brød i:

— De preker om resignasjon, ofte virker det som de mener at de sosiale, økonomiske og politiske strukturer i dagens verden er urørlige. De forsøker å lindre utålelige leveforhold ved godhet og kjærlighetsfulle gjerninger, men når ofrene for fattigdom og undertrykkelse begynner å opptre som mennesker og forsøker å forandre sine

(Forts. s. 337)

Pater Dan Berrigan.

KRIGSMOTSTANDERE

AV ELLEN NIELSEN

De to amerikanske præstebrodrer Philip og Daniel Berrigan har længe ikke set noget til hinanden, skønt de begge er med i de mange anti-war-actions. Forleden mødtes de imidlertid endelig — i fængslet. Den 25. august indsattes fader Daniel i fløjen for nyankomne i Danburyfængslet (Connecticut) og her var fader Philip altså allerede. Alle afsonere tilbringer de første 30 dage her, senere fordeles de, så måske brødrene skilles igen. Fader Philip havde indtil da siddet i maksimalsikret forvaring, men myndighederne fandt ud af, at så farlig var han dog ikke.

Nogen tror måske, det kun er i Spanien og Latinamerika, man arresterer præster, eller også i Østeuropa og Kina. I Østen er det faktisk blevet mere sjældent end i Vesten. Og det sker endda i Vorherres eget land.

Philip og Daniel Berrigan, henholdsvis 47 og 49 år, er pacifister, krigsmotstandere, foruden katolske præster. Daniel er endda jesuit og kendt forfatter. Da de i april fik deres dom på 6 års fængsel hver, undlod de at melde sig til afsoningen. De fandt ikke, de havde begået noget forkert. Philip blev jagtet af FBI-agenter og taget ti dage efter. Daniel lykkedes det derimod at undgå politiet i fire måneder. Han spillede af og til FBI'erne frækt på næsen. Engang kom han og talte ved et studentermøde på 6000 deltagere. — Der

var et par betjente i salen, som var rede til at fange ham. Han sagde til studenterne: «Jeg håber, at jeg ved mit eksempel kan opmuntre andre til det samme — bryde loven på en måde der er politisk meningsfuld — i en forbryderisk tid må en hæderlig mand vælge at blive forbryder...» Derefter dæmpedes lyset i salen, Daniel sneg sig ud, fandt et teaterkostume i garderoben, og iført det slap han bort.

Men nu i august blev han fundet hos to protestantiske venner, forfatterne Towne og Stringfellow. Tolv FBI-mænd forrummet som ornitologer på fuglejagt lejrede sig i haven uden om huset. Det vakte beboernes mistanke, for det var øsende regn og storm. Towne skyndte sig at lave en kop kaffe til Fader Dan, for at han kunne styrke sig lidt, før betjentene kom.

To politibiler kørte op foran huset, og samtidig omringedes det af de tolv «ornitologer». Fader Dan lukkede rolig døren op for dem, hilste og sagde: «Jeg antager, at De gerne vil vide, hvem jeg er. Jeg er Daniel Berrigan.» Så fik han håndjernene på. De undersøgte ham for våben. Det var hurtigt gjort, for han var kun iført T-skjorte og Bermuda-shorts. Daniel var munter og smilende, da de kørte bort med ham.

Hvad havde han da gjort, og hans broder?

(Forts. s. 341.)

AV ÅGE RØNNING

Jahn Otto Johansen:
TV-MAKT OG AVMAKT
Cappelen.

Det inntrykk jeg visst sitter igjen med etter å ha lest Jahn Otto Johansens nye bok gjelder ikke det første punkt, det om mediets makt. Det stammer fra punkt to: dets farlige avmakt. Og jeg kan ikke forstå annet enn at forfatteren her gjør oss en betydelig tjeneste med sin problemstilling. Vi skal ikke nødvendigvis (sier han hvis jeg oppfatter ham riktig) være engstelige for fjernsynets makt og innflytelse og trolske evne til å være flinkere og dyktigere enn oss dødlige. Den trolske evne er det faktisk så som så med. Vi skal heller være meget påpasselige og kritiske for å se dets åpenbare mangler.

Vi aner lite og nesten ingenting om TV-seerne, men vi aner kanskje etter hvert at fjernsynet så absolutt ikke gir denne tause, passive tilskuerskare et helt allsidig og riktig bilde av det som skjer rundt oss. Bildene skaper ikke noe som minner om forståelse engang i mange saker. Selv den grusomste krig godtas til slutt som del av vårt dagligliv når den flimrer inn over skjermen i en hyggelig stue. To tommer store menn dreper andre to tommer store fiender mens vi drikker vår kaffe og spiser våre wienerbrød. Og: et veldig stoffutvalg står til Fjernsynets disposisjon når det for eksempel gjelder nyhetssendingene, men det er dog regnet ut at dagsnyttstoffet bare gir brøkdeler av det informasjonsmaterialet som daglig finnes i en førstesteklasses dagsavis. Ja, ved å tale bare i bilder er man tilbake hvor man begynte når det gjelder kommunikasjonene mellom mennesker, påpeker en skribent. Og noe mer enn det:

Den blinde stirringen på bilder avslører både seernes og mediets avmakt når det gjelder forsøk på å bryte gjennom murene av blaserthet, rene fordommer, manglende kunnskaper og bakgrunnsstoff og etablert familiehygge og «tidtrøyte».

Denkingen av den tragiske Biafrakonflikten ga et klart vink om hvordan både mediets folk og seerne kan bli lurt

MAKT OG AV

til å godta et skjevt og falskt bilde av den virkelige situasjon. Forfatteren skriver bl. a.:

«... i enda større grad kom rapportene om hungersnøden og først og fremst de sterke filminntrykkene til å mobilisere opinionen på Biafras side.» . . .

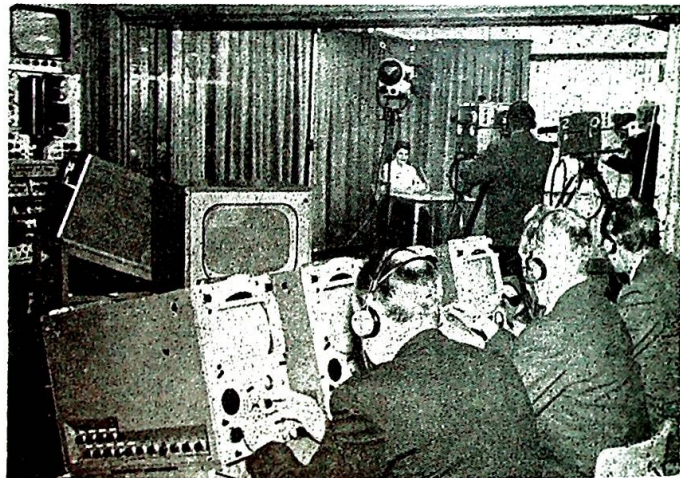
«Et forhold som virket lammende på en potensiell kritikk av Ojukwu-regimet var at det pågikk et gigantisk hjelpearbeide. Jeg har snakket med enkelte vesteuropeiske presse- og TV-folk som fortalte at de etter hvert begynte å nærme tvil om Ojukwu og hans politikk. Men av frykt for at det skulle skade hjelpearbeidet lot de ikke sine betenkeligheter komme til uttrykk. Det lå et sterkt press på massemediene om å bringe stoff som kunne stimulere innsamlingene og hjelpearbeidet.»

«Man kan ikke godt bebreide journalis-

grad Nigerias eksistens som stat . . . Hadde Ojukwus politikk ført frem, ville det betydd slutten for Nigeria. Det ville sannsynligvis også ha stimulert tilsvarende løsrivelsestendenser andre steder i Afrika, og man ville fått den fryktede oppstyking — balkanisering — av det sorte kontinent.»

En annen sak var den nesten paniske frykt for folkemord:

«Ojukwus propagandaapparat klarte å skape det inntrykk at de nigerianske styrker massakrerte befolkningen i de områder de tok og at det biafranske folk var truet . . . av et gigantisk folkemord. Denne frykt ble formidlet til Vest-Europa gjennom massemediene . . . Utviklingen etter Biafras sammenbrudd viste til fulle at profetiene om folkemord og undergang ikke holdt stikk.»

«Den trolske evne er det faktisk så som så med.»

ter og TV-folk at de ble engasjert av nøden i Biafra og ikke ønsket å gjøre noe som kunne skade . . . Jeg vil ikke trekke i tvil den personlige integritet hos storparten av dem som så nøden i Biafra og ble grepet av den, ja overveldet. Men erfaringene fra Biafra-konflikten reiser det uhyre viktige prinsippsspørsmål om man skal la slike hensyn påvirke selve nyhetsformidlingen slik at viktige informasjoner bevisst eller ubevisst holdes tilbake.»

«Idag — etter at vi har fått Biafra-konflikten noe på avstand og har mer utfyllende informasjon, er det neppe mange som vil være uenig i at de vesteuropeiske massemedia i 1968—69 ga et meget ensidig bilde av konflikten.»

Hverken TV eller andre massemedia klarte å forklare årsakene til den nigerianske borgerkrigen:

«Bare sjelden kom det frem at man ikke bare hadde å gjøre med et lite, frihetsselskende folks kamp, men i like høy

«Tilsvarende skjevheter gjaldt hungersnøden. At det var en stor katastrofe som måtte appellere til nestekjærlighet i andre land kan det ikke være stor uenighet om. Men utviklingen senere viste at de fleste talloppgaver over tap av menneskeliv var meget overdrevne. Disse inntrykk ble forsterket ved at TV-selskapene brakte et meget selektivt utvalg av filmopptak . . . Det som ble vist av sult og elendighet var selvsagt ingen forfalskning. Det ga et riktig bilde av situasjonen der TV-folkene hadde vært. Men de ga ikke hele bildet . . .» Det ga bare, sier forfatteren, et bestemt inntrykk, som de fleste godtok, at man her sto overfor et folk som var truet av utslettelse.

Vi har tatt temmelig lange klipp fra akkurat dette avsnittet i boken fordi man her har å gjøre med et skremmende eksempel på hvordan massemediene bevisst kan utnyttas. Det er tid for noen hver til å trekke den nødvendige lærdom her.

MAKT

Et annet viktig avsnitt i denne boken gjelder subjektivitet og objektivitet i programmene, enten de er fra Biafra, Praha eller andre steder på jorden:

«I debatten om politikk og TV har spørsmålet om «objektivitet» spilt en sentral rolle.» Enkelte mener at det ikke eksisterer noe ved navn av objektivitet, man velger isteden den «engasjerte, ærlige subjektivitet». Konsekvensen av dette syn, skriver forfatteren, er at fjernsynets medarbeidere skal tone flagg politisk. De skal gjøre det ganske klart at det de vil med mediet er å politisere — arbeide for en norsk og internasjonal virkelighet som tilsværer ens egen politiske og sosiale oppfatning.

Jo takk, man synes at man har hørt dette før. Og ihvert fall denne anmelder er glad for Jahn Otto Johansens klare svar:

«Jeg tror dette syn i sin ytterste konsekvens vil føre til fullstendig uholdbare tilstander. En ting er at en slik revolusjon i de vestlige lands fjernsyn ville provosere motstandere på den motsatte politiske fløy, man ville få enda bitrere kamp om fjernsynet enn tilfellet er idag.»

«Men også rent praktisk ville det være vanskelig å håndheve prinsippet om engasjert subjektivitet . . . Utenriksavdelingens eller den innenrikspolitiske redaksjons medarbeidere måtte ansettes efter en slags matematisk fordelingsliste . . .»

Jo, dette er en nyttig og ganske spennende bok med mange opplysninger og tanker som vi her ikke har kunnet berøre. Som sagt sitter ihvert fall jeg igjen med følelsen av at boken forteller mest om TV's *avmakt*.

Men det var også sandelig på tide.

HJERTELIG TAKK

På grunn av andre pastorale forpliktelser finner jeg dessverre ikke tid til å takke personlig alle og enhver som vennlig, ved lykkønskninger per brev og telegram, blomster og gaver, har tatt del i min glede og takksigelse og oppmuntret meg på min åttiårsdag.

Men jeg glemmer ingen av dere, kjære trofaste generøse venner, og av et takknemlig hjerte skal jeg i de nærmeste dager lese en novene hellige messer for dere, deres familie og deres venner.

BENEDICTUS DEUS IN DONIS SUIS.

fr. Marie-Gabriel Vanneufville o.p.

TYSKERE ØST/VEST

AV BABY JOHANNESSEN

Jürgen Neven-du Mont: Rapport fra en vesttysk by. Gyldendal Norsk Forlag.

Hans Axel Holm: Rapport fra en østtysk by. Gyldendal Norsk Forlag.

Etter å ha lest de to rapportbøker fra Tyskland, den ene fra den vestlige frie del av landet og den andre fra østsonen, vil kanskje flere enn anmelderen stille seg tvilende til spørsmålet om gjenforening. La det straks være uttalt at den svenske journalist Hans Axel Holms «*Rapport fra en østtysk by*» i Truls Hoff's ypperlige oversettelse til norsk, engasjerer mest, både i hva den sier direkte og hva leseren kan gjette seg til. «*Rapport fra en vesttysk by*» irriterer — Jürgen Neven-du Mont skaper et bilde hos leseren av vesttyskerne som lett dekadente og retoriske; oversettelsen til norsk er dessuten ofte kan-tete og iblant hjelpeløs.

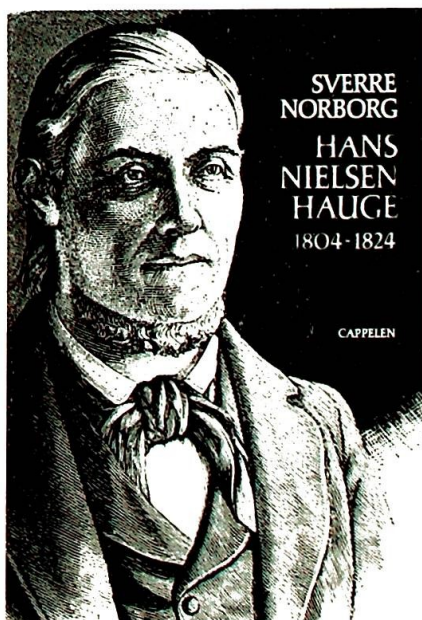
Men rett skal være rett. Vesttyskerne som representeres er meget mere opptatt av å komme til klarhet over tyskernes egen politiske fortid enn østtyskerne er. I øst er det som

om tyskernes tidsregning starter i 1945, ved krigens slutt. Det er påtagelig hvor mange av intervjuobjektene som er opptatt av russernes brutale fremferd ved erobringen — ikke bare de kvinner som selv ble voldtatt —, men barkete sosialdemokrater og gamle svorne kommunister — kanskje de eneste som, ved siden av en del adelsmenn, hele tiden helhjertet bød Hitler åpen motstand i selve Tyskland. Man fornemmer skuffelsen hos disse gamle Lenins «kamerater» over tingenes tilstand — samtidig som de medgir at de nyter godt av en statspensjon de ikke ville få annetsteds, — så blir de hvor de er. De har så allikevel alltid vært fattige. Påtagelig få unge er intervjuet i øst — det sier litt om befolkningskonstellasjonen, eller om hvem som tør tale. Det er omvendt i vest. Der er det de helt unge som har meninger, mens mellomgenerasjonen presenteres oppslukt av das Wirtschaftswunder og de eldre stadig vil dokumentere unnskyldningene for sin medvirkning i mellomkrigsårenes politikk. Mens menneskene i Øst-Tyskland synes å ha resignert, er det i Forbundsrepublikken Tyskland mere en laissez-faire-holdning. Hverdagen i øst for det helt alminnelige menneske er grå, — økonomisk later det til å være en fra hånd-til-munn-tilværelse for den enkelte lille familie. Over fjernsynet får østtyskerne i den lille byen det her refereres til, inn Hamburg på skjermen, uklart og flimrende, men nok til at det betegnes som «gluggen ut til den frie verden for oss». Ulbrichts navn nevnes såvidt — men man aner hva statssjefen står for. Les selv!

Et stikkord både i øst og vest for jernteppet er «jøder». At tyskere fremdeles tenker i slike kategorier, viser hvor dypt ned i det tyske gjennomsnittsmenneske Hitler sådde. Grobunnen var der.

En østtysker, opprinnelig fra vest, forteller om hvorledes hans generasjon ble opplært til å tro på at tyskerne var mere verd enn andre mennesker, som et overlegent folkeslag. «Vi blåser i at det var nazismens nederlag. Det som teller er at det var våre egne private nederlag . . . i løpet av noen måneder ble plikten til å

(Forts. s. 342.)

Cappelen har sendt ut Sverre Norborgs bok om Hans Nielsen Hauge-perioden 1804—1824.

NYERERE I ROMA

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 15 32 44	11.00	9.30
<i>Lunden kloster,</i> Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke,</i> Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	19.00 8.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

■ Pave Paul VI mottok den 18. oktober Tanzanias president, Julius Nyerere i privataudien, melder KNA. Nyerere hadde tidligere på dagen kommet til Roma med fly fra New York og hadde vært til stede under en messe i Peterskirken på denne Misjons søndag.

■ En universitetsprofessor i Østerrike, dr. Richard Übelhör kaller i en uttalelse abort for en «barbarisk form for fødselsregulering». (Det utføres hvert år mellom 70 000 og 100 000 aborter i landet.)

■ Tusenvis av pilgrim�er var i Roma under kanoniseringen av de 40 martyrer fra England og Wales. Blant pilgrimmene var flere direkte etterkommer etter martyrene. Under pontifikalmessen ga paven personlig kommunionen til over 100 av de tilreisende. (De 40 martyrer døde for sin tro i det 16. og 17. århundrede. Blant dem har 13 vært sekularprester, 20 kom fra forskjellige ordener og av de syv legfolk har tre vært kvinner, forteller KNA.)

Paven sa i sin preken blant annet at dagens Kirke trenger hellige mennesker som er beredt til å gi det høyeste bevis på sin kjærlighet til Kristus og Hans Kirke. Martyriet er uttrykk for den fullstendige, betingelsesløse kjærlighet mennesker har til Frelseren.

■ En fransiskanermisjonær, Jean Paul Moison ble skutt og drept av en revolvermann i Abidjan på Elfenbenskysten av Afrika den 23. oktober. Drapet skjedde på 75 års dagen for de første katolske misjonærers ankomst til landet.

Moison ble 39 år gammel. Han ble viet til prest i 1959.

■ Biskopen av Cuernavaca i Mexico, Arceo har hilst velkommen marxisten dr. Allende som ny president i Chile. I en preken kom Arceo inn på Allendes uttalelser etter valgseieren om at han var forpliktet til å arbeide for et nytt samfunn. Biskopen sa (ifølge KNAs referat):

— Vi tilhører alle Guds rike, ikke bare i den fjerne himmel, også

alt her på jorden hvor vi lever og hvor vi samen med alle mennesker, som er våre brødre, må arbeide for en endring i de nåværende tilstander.

(Den samme biskop sa for en tid siden at han anså sosialismen som det beste system for dagens Latin-Amerika, en uttalelse som førte til heftig debatt i mexicansk offentlighet.)

■ Republikken Kongo-Kinshasa har nå 30 innfødte katolske biskoper.

■ Den tidligere generalsekretær for Vatikanets misjonskontorer, msgr. Dominic Conway ble den 8. november viet til hjelpebiskop i Elpin, Irland. Conway ble kjent verden over da han under Biafrakrigen brøt blokaden av krigsrådet for selv å undersøke forholdene og senere deltok i hjelpearbeidet og forsøkte å få istand våpenhvile.

■ De stedene pave Paul vil besøke når han den 26. flyr til Det fjerne østen er nå kjent. Foruten Filippinene og Australia, vil Paul VI komme til Samoa, Indonesia, Hong Kong og Colombo, meldes det fra Roma.

(Paven flyr den 26. fra Roma, oppholder seg samme ettermiddag en liten stund i Teheran og ventes neste formiddag til Manila hvor han vil feire messen i byens katedral for preste- og ordensskall.)

ST. OLAV'S REDAKSJON

Fra og med forrige nummer av bladet forlot sr. Mirjam, CSJ redaksjonen for helt å kunne arbeide med sine oppdrag på Sunniva-skolen og i Ungdomsforbundet.

Jeg vil gjerne her få si sr. Mirjam takk for det arbeidet hun har utført for redaksjonen i nesten halvannet års tid. Vi kommer til å savne både henne og hennes manuskripter.

A. R.

NYERERES TALE

(Forts. fra s. 333)

leveforhold, står Kirkens representanter passive i bakgrunnen.

— Hvis Kirken er interessert i det enkelte menneske, må den vise dette ved å være interessert i de samfunn som enkeltindividene er medlemmer av. Hvis mennesker behandles som dyr, vil de handle som dyr. Hvis de nektes verdighet, vil de opptre uten verdighet. Hvis de betraktes som produksjonsmidler, vil livet etter hvert for dem bli et spørsmål om å gjøre så lite som mulig og så flykte fra virkeligheten inn i forestillinger om lykke og stolthet ved hjelp av narkotika og andre laster.

Og Nyerere sa til slutt:

— Kirkens menn må derfor angripe alt som hindrer et menneske i å leve sitt liv i verdighet og på en menneskeverdige måte. Det er ikke noe helgenaktig over påtvungen fattigdom. Og selv om man kan støte på helgener i slumstrøkene, skal vi ikke bevare slummen for å skape nye helgener.

ST. OLAV

KATOLSK
TIDSSKRIFT

Årsabonnement kr. 35,—

En
klown

Det er klart at jeg enkelte ganger er nære på å lave en sproglig blunder, og noe som ville kvalifisere meg til medlemskap i ett eller annet dusteforbund.

I forrige nummer av bladet hadde jeg — med litt dårlig tid — skrevet en nyhetsmelding som handlet om hvordan en katolsk prest hadde blitt fengslet og mishandlet i Brasil.

I siste liten oppdaget vi så hva det virkelig hadde blitt til:

Presten, hadde ifølge oss, klart å smugle ut en rapport om forholdene i skoen til en ordenssøster.

I virkeligheten hadde han klart å rable ned sin beretning og en ordenssøster som hadde fått tillatelse til å besøke ham hadde gjemt rapporten i skoen sin. Men i farten hadde jeg fått det til at han hadde skrevet en rapport om forholdene i skoen.

Makan til intim skribentvirksomhet.

Vel, feilen ble altså rettet i siste liten. Men det var ikke slutt med det, en slik historie fører meg gjerne inn i en ny rar situasjon samme dag:

Full av takknemlighet (mot trykkeriet som hadde oppdaget tabben) og i stille forundring over tiltagende åreforkalkninger i meg selv, stilte jeg meg i en trikkekø i Oslo by.

Det var den 27. oktober — hvis det sier Dem noe.

Jeg var den eneste som ventet. Jeg så ikke noe merkelig i det, trikken hadde antagelig nettopp gått. Det er gjerne slik. Jeg lente meg fortrolig inn til den blå holdeplass-stolpen og filosoferte videre om ordenssøstres sko.

Minuttene gikk.

Et par personer så litt rart på meg, men jeg brydde meg ikke om det. Jeg ser vel så spennende ut — tenkte jeg. Jeg kan godt være innbilsk.

Hvordan hadde han forresten fått lurt ned rapporten i skoen hennes? Hadde hun pumps eller skaftestøvler, det ble et vesentlig spørsmål.

Nye minutter gikk.

Det var da forferdelig lenge mellom trikkene? Jeg stirret meg arg rundt. Jeg var en regelmessig skattebetaler og syntes jeg hadde krav på et minimum av service. Jeg var den eneste som ventet

fremdeles, men det sa meg stadig ikke noe.

Jeg sukket bare, kjente jeg var middagssulten. Tenkte:

Han kunne smuglet ut ordenssøstres sko i et brev...

Det hadde vært noe til feil.

Snille, tenk ikke mer på det der nå. Det gikk jo bra. Var det trikken jeg hørte?

En mann skaket på hodet, jeg glante hånlige tilbake. Hva var det han innbilte seg? At jeg var for lat til å gå?

Plutselig hoppet jeg vekk fra stolpen og forsøkte å plystre. Se ut som om jeg ventet på noe. Eller noen. En deilig kvinne, et sangkor, hva som helst.

Selvfølgelig visste jeg at det var trikkestreik. Det hadde vært trikkestreik i ti dager omtrent. Jeg begynte varsomt å gå, nesten likegyldig.

I tilfelle noen skulle se etter meg.

Hva jeg tenkte på?

Vel, først det at jeg kunne trengt skaftestøvler selv for å komme noenlunde tørrskodd hjem. Det var slaps og tidlig vinter.

Dernest?

Noe om hvor fort det går an å fuske bort alvorret i en slik historie som den om den torturerte presten og redusere det til noen gøyale misforståelser.

SE I

NESTE

NUMMER:

■ PAVENS ERKLÆRING OM VOLD

■ BILDER OG STOFF FRA MENIGHETSRADENES FELLESMØTE

TRO OG KIRKE

Hvis det er sant hva Kierkegaard sier(at Gud primært ikke er noen man taler om, men noen man taler til) da er dette personlige forhold blitt mulig fordi Gud har talt til oss først. Han har talt til oss gjennom sitt vesenslike Ord som ble kjød, — Kristus, i hvem han som menneske bodde iblant mennesker. Men Guds tale til oss er samtidig Guds frelsende handling. Frelsen som Gud tilbyr oss i Kristus er derfor et guddommelig initiativ som virkeliggjør og fullbyrder seg i historisk tid. Som vi kan forstå av de eldste trosbekjennelser, var de første kristne generasjoner seg klart bevisst at frelsen er basert på historiske fakta. Allerede en setning som: «pint under Pontius Pilatus» gjør dette innlysende. Å frata kristendommen sin fulle virkelighet, eller også å lamme den i navn av en subjektiv tro eller på grunn av et nytt verdens- og menneskebillede, ville aldri ha falt dem inn.

Siden vår frelse er basert på historiske fakta, er det ikke underlig at den hellige Skrift kjenner til en «frelsesplan» som den kaller Guds «skjulte vilje og frie beslutning», som skulle virkeliggjøres «i tidens fylde». Dette innebærer selvsagt en fullbyrdelse i historisk tid gjennom en historisk prosess. Kirkefedrene, som vi burde lese og studere langt mer enn det faktisk gjøres, de som er den apostoliske tradisjons kronvitner, kaller denne frelsesplan også «frelsesøkonomi». De gjør det for å antyde at Gud selv på langt sikt ivaretar de av våre interesser som går langt videre enn øyeblikets fornødenheter. Frelsesplanen eller frelsesøkonomien betyr at Gud selv i jordisk og historisk synlighet fortsetter sin gjerning blant oss, som en progressiv og stadig fremadskridende Gudsmanifestasjon. Den frelse som i Kristus «engang for alle» er blitt gitt menneskene.

Det kan ikke bli sagt tydelig og klart nok, om man skal unngå alle mulige misforståelser og stridigheter, at med Kristi død og oppstandelse er frelsen fullbyrdet «engang for alle», og at dermed Åpenbaringsens avgjørende fase er forbi. Absolutt intet kan føyes til den. Om det forholder seg slik, da står vi ansikt til ansikt med et kolossalt problem. Hvordan skal vi

som lever i den tid som ligger mellom Åpenbaringsens avgjørende fase og Herrens gjenkomst i herlighet, hvordan skal vi som lever i det 20. århundre personlig møte en frelsesvirkelighet som «engang for alle» ble

AV PATER

D. J. BOERS

tilveiebragt for 2000 år siden? Hvordan skal jeg i dag møte den oppstandne Herre?

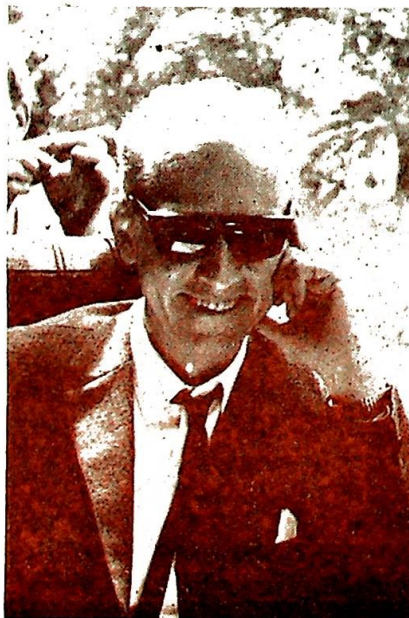
Her er det Kirkens mysterium kommer inn, den som gir oss frelsens usynlige gave i synlige sakramenter. I Efeserbrevet kaller Paulus Kirken «Kristi legeme (den fulle utfoldelse ned gjennom tidene) av ham som gir alt og alle deres fulle innhold». Kirken på jorden er fylt av Kristi usynlige nåde i synlig og historisk håndgripelighet.

Det er nettopp derfor at teologien taler om Kirken som «Kristi mystiske legeme», eller «sakramentelle» legeme. Ordet «mystisk» henviser til det greske ord «mysterion» som blir oversatt til latin med «sacramentum», vår tekniske term «sakrament». Ved sin Ånds sendelse som begynte på den første Pinsedag og som, etter hans løfte, vil være med Kirken helt til tidenes ende, virkeliggjør den forherligede men usynlige Herre ved sitt synlige mystiske legemes, Kirkens, synlige sakramentelle virksomhet sin frelse. Kirken er den usynlige Herres nådevirkende nærvær gjort permanent synlig i historisk tid og rom. Det er nettopp ved dette synlige sakramentelle nærvær av den usynlige Herre og Frelser at frelsens nåde kan komme innen rekkevidden av alle mennesker på alle steder til alle tider, helt til verdens ende. Nå forstår vi Herrens siste ord til sine disipler, og gjennom dem til oss: «Og selv er jeg med dere alle dager, frem til verdens ende». Som også Herrens løfte til Peter: Den Kirke han bygget på «klippen-Peter» skulle aldri komme i dødsrikets vold.

Som «Kristi legeme og utfoldelse» er Kirken det store tegn løftet opp blant folkene, det «mysterium» eller «sakrament» som formidler frelsen som Kristus fullbyrdet «engang for alle». I dette sitt mysterium er Kir-

TORFINN JUELL:]

«GUDS LILLE

En fornærmelse mot ungdommen! En skam for Pax forlag!

Allerede «Den lille røde for skolcelever» var ille nok: uvederheftig, ansvarsløst unyansert og kverulerende — en spekulasjon i alvorlige problemer i ungdommens reelle skoleengasjement — og i deres pengesterkhet! Selv mine elever i 1. realskoleklasse kjøpte boken — gjennomskuet den — og beholdt den for skandaleverdien: «nyfiken rød».

Det blir det penger av! Så sender forlaget ut «Guds røde lille bok»: ca. 75 minisider med maksi-tomrom til kr. 7,—. Teksten er et forord på 6 sider, resten «deler av Bibelen som sjelden eller aldri trekkes fram i den offisielle». Slik blir boken fremstilt som «et kampskrift mot den kirke og det «kristenfolk» som sier seg å bygge på Bibelen og de kristne verdinormer, men som i praksis bare tjener

en derfor «usvikelig hellig» som det annet Vatikankonsil lærer, og kan ved «ord og sakrament» ufeilbarlig meddele Guds nåde tross sine tjeneres og sine medlemmers personlige uhellighet og endog positive syndighet. Mens vi kan forarges over alle de menneskelige svakheter Kirkens lange historie er full av, slik som av det Gamle Testaments lange historie, må vi aldri glemme at det er i menneskelig avmakt og svakhet Guds kraft utfolder sin fulle styrke. Men vi skulle også holde måte med å bli forarget og arg. For vi er også mennesker og ingen av oss er helt ren. Det er bare de helt rene som har lov til å kaste «den første sten», men de som selv sitter i et glasshus skal være mer varsomme med stenkastningen når og hvor de oppdager at Kirken rommer syndere i sitt skjød, dette kanskje endog på de «høye plasser». Både blant de konservative og de progressive er det i dag vel litt for meget av overfladisk og lettvtint forargelse og ubetenksom stenkastning og fleip. Men viss på at Herrens glede er dens styrke går Kirken sin gang «rolig midt i de stormende bølger», som gamle Horats sa. Kirken forkynner i verden «mysterium - sacramentum» om Herrens død og oppstandelse «inntil Han kommer», inntil det endelige håp blir visshet på Herrens egen dag.

RØDE»

det bestående samfunn og dets makt-havere, den bestående urett og det borgerlige profittsamfunn». Forøvrig forbigrar jeg forordet i taushet: tomme propagandafraser, ufunderte påstander og en forflatet fremstilling av kristendommens kirkehistorie som automatisk fremkaller læreren i meg: «Ng! Sitt ned!»

Med hensyn til teksten som Kirken har «underslått og forvrengt»: noen få uskyldige klipp fra Det gamle testamentet (selv en dags virkelig arbeid av en amatør burde kunne resultert i tekster med adskillig mer fres i!). Og så fra Det nye testamentet: Kjente og kjære tekster fra barneårenes gudstjenester og religionsundervisning: saligprisningene, om å ta opp sitt kors og følge Kristus, den rike mann og nåloyet, den barmhjertige samaritan, Gud og mammon, samle eder ikke skatter, fari-

MILITÆRFARSER

AV KJELL SVENDSEN

En militærfarse betyr som regel stort billettsalg og penger i kassa for kinoene. Grunnen er neppe at folk misliker militærvesenet så sterkt at de gjerne ser det fremstilt i et latterlig lys — heller er det vel løyene i seg selv som trekker.

Hvorfor lages det filmfarser om militærlivet? Det er et faktum at de fleste filmproduserende land, med unntak av høyrediktaturene og endel sosialistiske land, med jevne mellomrum sender ut filmer som fremstiller den militære organisasjon som et festlig kaos, og offiserene som fjols. Særlig har amerikanske filmprodusenter vært flinke til å lage stort påkostede og gøyale filmer om, og tydeligvis under medvirkning av, U.S. Army eller U.S. Navy. Den foreløpig siste i rekken av disse filmene, M.A.S.H., har gått på Oslo-kinoene i mer enn fire måneder.

Denne filmen fører seg pent inn i rekken av amerikanske militærkomedier, dog med den lille nyhet at handlingen foregår ved et feltsykehus, under Koreakrigen. I kinoannonsene presenteres filmen som «vinnerfilmen fra Cannes», og Oslo-pressen har gitt den storartet omtale. Joda, filmen er morsom — dialogen er rammet inn av sjargong og tabuord, og heltene, sykehusets legeteam, ordner opp i mange festlige floker med en fandenivoldsk mangel på respekt for uniformer og disiplin. Dertil har legene en stor appetitt på kvinner, øl og martini, som de

konsumerer i store mengder når den blodige jobben i operasjonsteltet er unnagjort.

Det er ikke mangel på humoristisk sans som får meg til å reagere negativt på denne filmen. Grunnen er at jeg mener at denne og lignende filmer kaster blå i øynene på folk — den er simpelthen et indoktrineringsmiddel, som dekker over den ubeskrivelige tragedie som blir krigens ofre til del, og som dekker over den uhyggelige politiske maktvilje som ligger bak den ting at en armé driver krig på fremmed jord.

Jeg vil hevde at militærkomedien er like indoktrinerende som den heroiske eller patriotiske krigsfilm, men enda farligere fordi den tilsynelatende ikke har annen hensikt enn å underholde. Den dekker over skjebnesvangre politiske forhold, og den dekker over ubehagelige spørsmål om militærvesenet som politisk instrument. Jeg synes dette er for alvorlige ting til at man kan se på det som underholdning.

Jeg undres på om når det blir nødvendig å lage en festlig film om Vietnam-krigen?

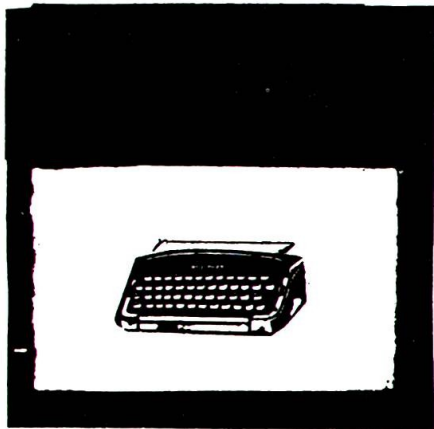
seeren og toldereren, såmannen, Lasarus, osv., osv.

Nei mine herrer i Pax — dette er ikke underslått og forvrengt! Hver eneste norsk ungdom har hatt rikelig anledning til å høre, lese og — hvis hjerte og hjerne var våken — la seg gripe og tenne av disse Kirkens grunntekster. Millioner har opplevd og levd etter disse ordene i fortid — og nåtid!

Nei, det er ikke i «Guds lille røde bok» vår tids engasjerte ungdom kan hente våpen i sin kamp for sann menneskelighet, mot sosial urett. (Det henter den forresten heller ikke i Pax' eksempel på forretningsmoral!). De rene våpen finner de først og fremst i selve

Bibelen, men i en Bibel som er hel og ubeskåret og ikke klusset med og sensurert for å fremme bestemte formål. De rene våpen finner de i det liv og den lære som kristne og ikke-kristne bekjennere vitner om, ikke bak skrivemaskinen, men i slummen og nøden og storpolitikens barske jungel i våre dager, i dette øyeblikk! Bruk heller pengene på «Revolusjon i Guds navn» (i serien Oriondebatt, kr. 13,00), på «Våldets spiral» av Dom Helder Camera (nå svensk utgave). Se en god film eller gi pengene til neste katastrofehjelpe, men kast dem i hvert fall ikke bort på spekulasjonsforetagender som «Guds lille røde bok»!
(Katolsk Ungdom)

LESERBREV

PSYKISK VOLD

Herr Redaktør.

Noen refleksjoner i forbindelse med Marianne Holsten og Jan Cato Mollstads innlegg.

Det enkelte menneskes erfaringer om andre mennesker er avgrensede, ukontrollerte, fordomsfylte og derfor i mange tilfeller upålitelige. Studerer vi grunnlaget for våre tolkninger av andre menneskers atferd vil vi finne at det i mange tilfeller er et produkt av vår egen forhistorie, våre fordommer og stereotyper. Med stereotypi menes en fast innarbeidet, ensidig måte å tenke på. Det å tro at alle mennesker med høy panne er intelligente, at alle dansker er joviale, runde og blide, er velkjente stereotyper. Stereotyper er ofte gode eksempler på det å generalisere på tynt grunnlag. En overser det velkjente faktum at mennesker er forskjellige.

Vi klassifiserer mennesker som arbeidere, sykepleiere, professorer osv., og idet vi gjør det tillegger vi dem automatisk bestemte attributter, innstillinger og særtrekk.

Stereotyper tjener ofte en meget viktig funksjon, nemlig det å forenkle de sansninger en gjør i sosiale funksjoner. De blir beleilige knagger å henge sine hatter på. Det kjedelige er at i sosiale situasjoner gjør denne forenkling svært ofte urett mot det den forenkler.

Aksepterer man mennesket som et produkt av arv og miljø, ja, da er det korrekt at ungdommen intet ansvar har. De kan med rette legge ansvaret over på foreldregenerasjonen, disse kan igjen legge ansvaret over på sine foreldre osv. Vi har den rene fatalisme.

I mitt credo inngår den frie vilje.

Valgmulighetene øker med økt innsikt og «modning» samtidig som også ansvaret øker. Dermed er ikke sagt at innsikt og «modning» nødvendigvis øker proposjonalt med den biologiske alder.

Et familie-miljø, bestående av foreldre og barn skapes ikke av et foreldrepar alene. Foreldrene legger grunnlaget for dette miljø og må bære det største ansvaret for hvordan dette miljø utvikles. Familie-miljøet er ikke statisk, det er i høyeste grad dynamisk. Vi påvirker det miljø vi lever i, i positiv eller negativ retning, uansett alder.

De fleste av oss vil skrive under på at vi er imot fysisk vold, (jeg forutsetter at vi også kan skrive under på at vi er imot fysisk vold overfor mindreårige).

Mange ganger kan psykisk vold ramme vel så hardt om ikke hardere enn fysisk vold. Psykisk vold begås dessuten ofte med den beste samvittighet. Det menneskelige sinn er et uhyre sårbart instrument, ord og holdninger kan ramme hardt. Daglig må vi vel erkjenne at vi begår psykisk vold overfor vår neste. Dersom vi da oppfatter alle mennesker som vår neste.

Vi er fulle av indignasjon overfor den undertrykkelse som skjer ute i verden, og hatten av for det. Mange gjør også en prisverdig innsats for å bøte på dette, en innsats som strekker seg lengre enn til ord. Men i vår iver for å rette på dette, glemmer vi kanskje og svekker vår samvittighet for det nære. Den ganske store skare av

«avvikere» i vårt eget land som må stå med hatten i hånden og be om det som for oss «normale» er soleklare rettigheter. Vi tolererer dem og aksepterer dem, bevarer. Vi betaler av våre skattepenger for å få dem plasert. Fysisk død på grunn av sult er fælt, men er åndelig død på grunn av kontaktløshet og kjærlighetsløshet bedre?

Mange gamle lider faktisk en åndelig død her i landet lenge før den fysiske død. Ikke i alle, men i mange av tilfellene er skylden vår. Omfatter vår respekt for menneskeverdet også mennesket i den dypeste psykose og mennesket med en intelligens nederst på den Gauske kurve? Jeg tror noen hver av oss må stikke fingeren i jorden og finne ut hvor vi står. En selvransakelse er nødvendig av og til. Vi må lære oss selv å kjenne, der igjennom vil vi lettere kunne klarlegge våre motiver. Vi må være villige til å bære ansvaret for den verden vi lever i og vi må være villige til å yde noe for å råde bot på all skjevheten. Vi bør kanskje minne oss selv om at Kristus preker kjærlighet.

Kjærligheten tror alt, håper alt og tilgir alt.

Vi plikter å være med til å skape en meningsfylt tilværelse for alle mennesker. Nitsche har uttalt: «Den som vet hvorfor han skal leve, tåler nesten hvilket som helst hvordan.»

Vi kan ikke forhindre at mennesker lider, men vi kan minske lidelsen. Den unødige lidelsen er meningsløs, men den uunngåelige lidelse kan gjøres meningsfylt. Lidelsens mysterium kan vi ane, men ikke fatte.

Bergen, 22. okt. 1970.

ELLEN GREVE.

Aktuell billigbok!

ABORT OG MENNESKEVERD

Rapport fra Mariaholtm-seminaret om abortproblemet.

En debatt med bidrag av bl. a. Hallvard Rieber-Mohn, Lars Roar Langslet, Margrethe Wehn, Albert Raulin, Helge Erik Solberg, Herman Ramstad, Jørgen Karlsen, Berthold Grünfeld.

Kr. 14.00

ST. OLAVS FORLAG, Akersvn. 5, Oslo 1

(Forts. fra forrige side.)

Da fader Philip nu igen blev taget af politiet, skete det ved en kirke i New York, hvor han sammen med sin ven Eberhardt, der også var med i Baltimore 1967, skulle medvirke ved en utraditionel gudstjeneste for freden. — Det havde FBI fundet ud af. Betjentene sparkede døren op til lokalerne og arresterede fader Philip. De havde ellers lovet at vente til efter gudstjenesten. De troede, at også Daniel Berrigan ville komme, og derfor holdt 40 betjente vagt under tjenesten, hvor der lød rockmusik og uddeltes brød og vin som tegn på fællesskab og solidaritet. Daniel kom nu ikke, men derimod brød vrede sogneborn ind og protesterede mod, at deres kirke blev brugt til noget så utilstedeligt som fredsgudstjeneste.

Amerikanske blade har bragt et brev, som fader Daniel skrev til sine jesuitmedbrødre for at forklare sine handlinger. «Philip og jeg har valgt at sig nej til justitsministerens krav på vore personer. Vi mener dette krav er klart uretfærdigt, fordi det hviler på hykleri og undertrykkelse af menneskelige og borgerlige rettigheder. Derfor er kun én aktion åben for os: at erklære os for «flygtninge for uretfærdigheden». Vi er jo ikke forbrydere, aktionen i Catonsville skadede ingen, tingene, der blev ødelagt var et afskyeligt symbol på et umenneskelig krav om menneskeliv. Vi er ikke forbrydere, men vi vælger at være landflygtige i vort eget land. Nu er det officielt og under strengt strafansvar ble-

vet forbudt overhovedet at åbne en offentlig debat om det vore aktioner sigter på. Munden lukkes på oss i offentligheden og i retssalene. Krigens som aldrig er erklæret og som trods alle humane og forfatningsmæssige love, kører videre som en ond drøm».

Det er måske overflødigt at sige, at mange af de to præsters trosfæller i højeste grad misbilliger alt dette. Navnlig dengang med blodet på kartotekskortene, det fandt man yderst utiltalende. Dengang havde man heller ikke hørt om My Lai og lignende. Men selv nu er der kristne mennesker, både i USA og såmænd også her i landet, der bliver vrede, når bare man nævner «My Lai». Den virkelige blodige krig med alt, hvad den fører med sig, den generer dem ikke nær så meget som når «voldspersoner», der ikke har andre veje, går til drastiske aktioner for at vække folk op.

TYSKERE . . .

(Forts. fra s. 335.)

overleve forvandlet til dyriske instinkter. Det er det som er selve nederlaget . . .»

En av de socialistiske veteraner innrømmer at der ikke er demokrati i øst, det har det heller ikke vært tidligere. Han begrunner det: «Det er altfor mange reddharer her i landet».

En unggutt i øst, som avtjener sin militærtjeneste, bekrefter dette med redselen, som gir seg de merkeligste utslag i dagliglivet, samtidig som han forteller hvorfor han har droppet alle fluktplaner. «Man får prøve å avfinne seg med tingene.» Han har lært om Marx på skolen og regner seg som all right socialist.

Det føles befriende å lytte til de vesttyske uttalelser igjen, tross alt.

DRAMMEN	
<i>Drammens malerforretning</i>	
Inneh. Asbjørn Gundersen Tlf. 83 19 16 - 83 33 32	
GUSTAV THIELEMANN	
Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	
DRAMMEN	
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	
American Foto SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER Engene 4 - Tlf. 83 11 45 Filial: Tollbodgt. 16 - Tlf. 83 65 65	
FREDRIKSTAD	
C. HANSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD	
FREDRIKSTAD	
O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840	
FREDRIKSTAD	
Byens spesialforretning <i>Olsson</i> TAPÉT OG GULVBELEGG Agentgt. 1 - Tlf. 17 080	
Andr. Janne & Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945	
EDVARDESEN & NORDHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad	
ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad	
Fredrikstad Glassemagasin	

Velstanden har gitt først og fremst de unge anledning til å reise og se verden utenfor Tysklands grenser, de har fått tid til å filosofere ut over kampen for det daglige brød. Frihetsproblematikken opptar de unge vest-tyskere, u-landsproblematikken, det personlige engasjement og ansvar for demokratiet, religiøse spørsmål — som i andre vestlige land.

Anmelderen falt for en voksen reppikk hos en ung student — tillitsmann som klart har gjennomskuet sine landsmenns autoritetstro — «det begynner jo allerede foran billettluken, hvor man bukker bare fordi mannen som sitter i den har uniformslue». Han mener det er en fordel hvis studentene i dag ikke gjør det lenger. Men samtidig etterlyser han i sin konklusjon en sunn nasjonalisme hos tyskerne, innenfor et europeisk demokratisk fellesskap.

Mot denne optimisme for den demo-

kratiske nasjonalisme i Tyskland står den skremmende opplysning fra et tidligere medlem av Waffen-SS, om de store sammenkomstene som finner sted hvert år og om hvorledes man lokalt møtes ved stambordet over et glass øl.

Ingen kan frakjenne vesttyskerne das Wirtsschaftswunder, men hvorledes er det med demokratiet? En vest-tysker svarer: «... hos oss misunner den ene den andre brødet på tallerkenen hans. Og enda prates det en masse om borgersinn og om at det må gjøres noe på det lavere plan, men — som sagt — her venter folk bare på at velsignelsen skal komme ovenfra. Det

er en alminnelig tysk egenskap, denne autoritetstroen. Det kan ikke bare være noe mentalt, det må ligge i oppdragelsen. Jeg tror at hvis skole-systemet ble forandret, og hvis foreldrene begynte å være fornuftigere...»

Den som leter etter anger fra den kant hvor den burde komme hos tyskerne, vil lete forgjeves i disse to bøker. Ganske enkelt fordi de handler om gjennomsnittsmennesket i Vest- og Øst-Tyskland. Man innser at Albert Speer med sitt store verk nylig får stå for den heroiske selverkjennelse. Enhver nordmann er heller ingen helt, snarere tvert imot. Hva vi lærer av

(Forts. neste side.)

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 84

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tlf. 21 69 06

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

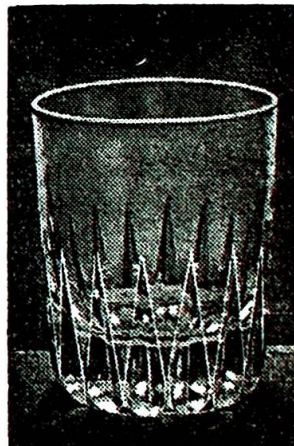
THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset

„Pactafino“

Laget av tindrende klart glass.

Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.

Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Calligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

FELLES- SKAPET

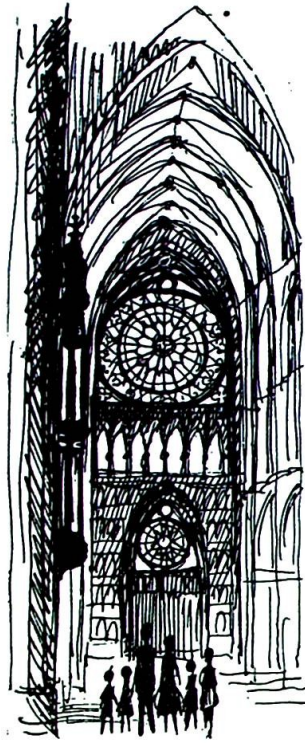
AV PATER ARNE FJELD O.P.

Vår tid lengter etter fellesskap. Ensomhetsfølelsen er utbredt. Den har gjenspeilt seg lenge i film og litteratur. Kontaktproblemene, vanskeligheten med å komme på virkelig bølgelengde med hverandre, er gjennomgående temaer. Vi lengter etter et fellesskap hvor isolasjonen er brutt, hvor vi våger å rekke ut til andre, gi noe av oss selv, føle at vi står sammen og deler en skjebne.

De helt unge som ikke har så mye til overs for vårt samfunn som de kjenner det, som synes at foreldrene har for få verdier verd å leve for, forsøker å virkeliggjøre fellesskapet på sin måte. I Trondheim forsøker en gruppe radikale studenter å leve i et kollektiv med felles husholdning. I Amerika reiser unge mennesker ut av byene for å skape deres egne samfunn hvor de dyrker jord og har alt felles. Kommer narkotika inn i billedet blir forsøkene kortlivet, men det er tydelig at lengselen etter fellesskapet var der. Pop-festivalen i Woodstock ble en myte om tre regnfulle dager i fred og kjærlighet. Det var et fellesskap som bare varte i tre døgn, men de som deltok nekter at fellesskapet er slutt. De sier nå at de alle tilhører Woodstock nasjonen, de vil at det som var skal vare.

Vi trenger alle et fellesskap. Festen for alle hellige den 1. november minnet oss om at vi har et fellesskap: Vi lever i de helliges samfunn. Fellesskapet eksisterer allerede. Liksom Gud førte jødefolket sammen ut av Egypten gjennom ørkenen til løftet land, slik fører han det nye Guds folk, som vi er, sammen mot et felles mål. Kristenlivet er som en vandring gjennom ulendt terreng hjem til Gud. Vi har alle samme mål, og vi følger den samme Herre: vi er sammen underveis.

På erfaringsplanet ser vi ikke så tydelig at vi går sammen mot Gud. Det er det som er problemet: Vi synes vi er for opptatt hver på vår kant,

vi føler det som om vi var alene. (At de daglige krav til faglig kompetanse og omsorg for de nærmeste tar så meget av vår tid og våre krefter at vi synes horisonten blir snever og ensomhetsfølelse truer.)

Men sett med troen øyne, eller snarere sånn som Gud selv ser oss, er vi ett folk som deler et felles lodd. Vi ble del av folket ved dåpen, vi har alle fått Gud til far takket være Jesus Kristus. Fellesskapet er tett knyttet sammen i en solidaritetsvev. De som snubler, de som går sammen med folket med ulyst og halvhjertethet, sinker marsjen. De som vet seg fattige, men som går med blikket festet mot målet, men som også har øye for dem som går ved siden av seg, gir alle styrke til å fortsette. Og alle får vi hjelp fra Kristus, vår herre og mester, som har ryddet veien for oss.

Fellesskapet i Guds folk, i de helliges samfunn, er så sterkt, at ikke engang døden kan bryte det. Vi kan hjelpe de døde ved vår bønn. De hellige, de rene av hjertet som ser Gud, hjelper oss med sin forbønn. Det er disse som har gått forut, alle de hellige, vi minnes.

Fellesskapet vi lengter etter eksisterer. Dette er ikke bare from trost i ensomheten, men sannheten om vår situasjon som Bibelen taler om den: vi er den nye pakts folk, eller Kristi legeme, eller grener på et vintre som er Kristus.

Tro er visshet om ting som ikke sees, og med troens øyne kan vi se at vi er ett, dypt solidarisk med hverandre i Kristus. Men det er ikke etter Kristi hjerte at fellesskapet forblir så usynlig. Han ønsker tvert om at det skal bli så synlig at alle, også de som ikke har tro, skal kunne se det: «På dette skal alle mennesker kunne se at dere er mine disipler, på den kjærlighet dere har for hverandre».

La oss be om at Kristus må fylle oss med sin varme, så vi får overskudd til å være barmhjertige, til å rekke ut en hånd til dem som går ved siden av oss. La oss be om at vårt fellesskap må bli så virkelig at vi selv kan erfare det. La oss be for hverandre.

TYSKERE . . .

(Forts. fra forrige side.)

disse rapporter om alminnelige mennesker i andre land er at vi egentlig er svært like i vår hverdagslige egoisme og hang til å glemme livets ubehageligheter. Eller i trangen til å syte over bagateller og fortape oss i det banale.

Derfor interesserer menneskene bak jernteppet oss mere enn de i vest; deres situasjon angår oss. Som en utfordring til selvbesinnelse over vår egen frihet.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.